Euroopan parlamentti
2024-2029

Kalatalousvaliokunta

2024/2127(INI)

17.10.2025

MIETINTÖLUONNOS

Itämerta koskevasta monivuotisesta suunnitelmasta ja etenemistavoista
(2024/2127(INI))

Kalatalousvaliokunta

Esittelijä: Isabella Lövin

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

PERUSTELUT 11

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

Itämerta koskevasta monivuotisesta suunnitelmasta ja etenemistavoista (2024/2127(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon 11. joulukuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1380/2013 yhteisestä kalastuspolitiikasta, neuvoston asetusten (EY) N:o 1954/2003 ja (EY) N:o 1224/2009 muuttamisesta sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 2371/2002 ja (EY) N:o 639/2004 ja neuvoston päätöksen 2004/585/EY kumoamisesta[1] (YKP-asetus),

– ottaa huomioon 6. heinäkuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevasta monivuotisesta suunnitelmasta, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2187/2005 muuttamisesta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1098/2007 kumoamisesta[2] (Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskeva asetus),

– ottaa huomioon 17. kesäkuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/56/EY yhteisön meriympäristöpolitiikan puitteista[3] (meristrategiadirektiivi),

– ottaa huomioon 21. toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta[4],

– ottaa huomioon 27. syyskuuta 1977 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2115/77 muihin teollisiin tarkoituksiin kuin ihmisravinnoksi tarkoitetun sillin kohdennetun kalastuksen ja maihintuonnin kieltämisestä[5],

– ottaa huomioon 30. marraskuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta[6],

– ottaa huomioon vuoteen 2030 ulottuvan EU:n biodiversiteettistrategian, joka esitettiin 20. toukokuuta 2020 annetussa komission tiedonannossa ”Vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia – Luonto takaisin osaksi elämäämme” (COM(2020)0380),

– ottaa huomioon 5. kesäkuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Eurooppalainen valtamerisopimus” (COM(2025)0281),

– ottaa huomioon vuonna 1992 tehdyn Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua

[1] EUVL L 354, 28.12.2013, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1380/oj.
[2] EUVL L 191, 15.7.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1139/oj.
[3] EUVL L 164, 25.6.2008, s. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/56/oj.
[4] EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj.
[5] EYVL L 247, 28.9.1977, s. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1977/2115/oj.
[6] EUVL L 20, 26.1.2010, s. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj.

koskevan yleissopimuksen (Helsingin sopimus), joka tuli voimaan 17. tammikuuta 2000, ja Itämeren merellisen ympäristön suojelukomission, josta käytetään myös nimeä Helsingin komissio (HELCOM),

– ottaa huomioon kalatalousvaliokunnan tilaaman Itämerta koskevaa monivuotista suunnitelmaa käsittelevän tausta-analyysin ”The multiannual plan for the Baltic Sea – A change in management needed”, jonka koheesion, maatalouden ja sosiaalipolitiikan pääosasto julkaisi elokuussa 2025[7],

– ottaa huomioon Euroopan parlamentin tutkimuspalvelun syyskuussa 2025 julkaiseman tutkimuksen ”Evaluation of the Baltic Sea Multiannual Plan Regulation – European Implementation Assessment”, jossa arvioitiin Itämerta koskevasta monivuotisesta suunnitelmasta annetun asetuksen täytäntöönpanoa,

– ottaa huomioon 29. syyskuuta 2025 julkaistun Euroopan ympäristökeskuksen raportin ”Europe’s environment and climate: knowledge for resilience, prosperity and sustainability”, jossa käsiteltiin ympäristön ja ilmaston merkitystä Euroopan häiriönsietokyvylle, vauraudelle ja kestävyydelle,

– ottaa huomioon 31. lokakuuta 2023 julkaistun Itämeren tilannetta käsittelevän HELCOMin raportin ”State of the Baltic Sea 2023 – Third HELCOM holistic assessment 2016-2021”,

– ottaa huomioon 26. marraskuuta 2024 julkaistun Itämeren ekosysteemiä käsittelevän Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) raportin ”Baltic Sea ecoregion – Ecosystem Overview”, ICESin lausunto 2024, kohta 7.1,

– ottaa huomioon ICESin vuonna 2022 julkaiseman ICESin vertailuarvoja käsittelevää työpajaa koskevan raportin ”Workshop on ICES reference points (WKREF1)”, ICESin tieteelliset raportit, kohta 4.2, s. 70,

– ottaa huomioon ICESin vuonna 2022 julkaiseman ICESin vertailuarvoja käsittelevää työpajaa koskevan raportin ”Workshop on ICES reference points (WKREF2)”, ICESin tieteelliset raportit, kohta 4.68, s. 96,

– ottaa huomioon ICESin vuonna 2023 julkaiseman kalakantojen elvytyssuunnitelmia koskevan raportin ”Workshop on guidelines and methods for the design and evaluation of rebuilding plans for category 1-2 stocks (WKREBUILD2)”, ICESin tieteelliset raportit, kohta 5.112, s. 79,

– ottaa huomioon marraskuussa 2024 julkaistun komission yhteisen tutkimuskeskuksen raportin ”Scientific Technical and Economic Committee for Fisheries (STECF) – The 2024 Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet (STECF-24-03 & STECF-24-07)”,

[7] Tausta-analyysi – ”The multiannual plan for the Baltic Sea – A change in management needed”, Euroopan parlamentti, koheesion, maatalouden ja sosiaalipolitiikan pääosasto, aluekehityksen, maatalouden ja kalatalouden politiikkayksikkö, elokuu 2025.

– ottaa huomioon hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin vuonna 2019 julkaistun valtameriä ja kryosfääriä muuttuvassa ilmastossa käsittelevän raportin ”Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate”,

– ottaa huomioon Copernicuksen meriympäristön seurantapalvelujen syyskuussa 2025 julkaiseman raportin ”9th edition of the Copernicus Ocean State Report”,

– ottaa huomioon Potsdamin ilmastovaikutustutkimuslaitoksen 24. syyskuuta 2025 julkaiseman raportin ”Planetary Health Check 2025: A Scientific Assessment of the State of the Planet”,

– ottaa huomioon komission meri- ja kalastusasioiden pääosaston ja ICESin 18. syyskuuta 2025 antaman Itämeren elpymistä koskevan yhteisen julkilausuman ”Adaptive science and coordinated governance for cross-sector action towards Baltic Sea recovery”,

– ottaa huomioon 28. huhtikuuta 2025 annetun kalatalousvaliokunnan työasiakirjan asetuksen (EU) 2016/1139 täytäntöönpanosta ”Working document on the implementation of Regulation (EU) 2016/1139 (”Baltic MAP”)”,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon kalatalousvaliokunnan mietinnön (A10-0000/2025),

A. ottaa huomioon, että Itämeren kalastusta koskeva EU:n monivuotinen suunnitelma (Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskeva asetus) ei ole saavuttanut tavoitteitaan eikä sillä ole saatu aikaan pyydettävien lajien kantojen elpymistä ja pysymistä kestävän enimmäistuoton mahdollistavia tasoja suurempina tai edistetty kalastuksenhoidon ekosysteemilähtöisen lähestymistavan täytäntöönpanoa, mikä on johtanut moniin tuhoisiin sosioekonomisiin seurauksiin kalastusalalla;

B. ottaa huomioon, että Itämeren turskakannat ovat romahtaneet eivätkä ne ole elpyneet, vaikka turskan kohdennettu kalastus on lopetettu vuonna 2019;

C. ottaa huomioon, että Itämeren aluksista on 92 prosenttia harjoittaa pienimuotoista rannikkokalastusta ja että niistä puretun saaliin osuus on 7 prosenttia kokonaispainosta mutta vastaa 22 prosenttia purettujen saaliiden arvosta, mikä osoittaa, että nämä alukset tuovat muita suurempaa lisäarvoa;

D. ottaa huomioon, että komission tieteellis-teknis-taloudellisen kalastuskomitean arvioiden mukaan Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevan asetuksen antamisen jälkeen pienimuotoista kalastusta harjoittavien kalastajien bruttolisäarvo on vähentynyt jyrkästi, mikä uhkaa elintarviketurvaa ja lisää EU:n riippuvuutta tuonnista;

E. ottaa huomioon, että Itämeri kärsii monista ihmisen aiheuttamista vaikutuksista ja pitkään jatkuneesta huononemisesta ja että se on erityisen haavoittuva, koska sen matalalla merialueella esiintyy geneettisesti ainutlaatuisia lajeja, jotka ovat kehittyneet elämään luonnostaan vähäsuolaisessa ja -happisessa murtovedessä;

F. ottaa huomioon, että ylävirrasta lähtöisin olevat vaikutukset, kuten ravinnekuormitus ja aiemmin aiheutuneesta pilaantumisesta peräisin olevat saastuttavat kemikaalit, esimerkiksi elohopea ja polyklooratut bifenyylit, ovat vähentyneet ajan mittaan, mutta kalastus aiheuttaa edelleen huomattavaa painetta tärkeimmille kalakannoille;

G. ottaa huomioon, että maailmanlaajuisen ilmastonmuutoksen aiheuttaman meriveden lämpenemisen vaikutukset näkyvät erityisen nopeasti Itämerellä ja niiden odotetaankin johtavan kauaskantoisiin ja enimmäkseen tuntemattomiin seurauksiin, mihin lukeutuu myös epävarmuus kalakantojen lisääntymiskyvystä tulevaisuudessa;

H. ottaa huomioon, että jäsenvaltiot tekevät edelleen päätöksiä vaarallisen korkeista kiintiöistä myös sellaisten kalakantojen osalta, joiden biomassataso on ennätyksellisen alhainen tai lähestyy sitä, ja jättävät huomiotta Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevan asetuksen ja meristrategiapuitedirektiivin edellyttämät tasot; ottaa huomioon, että näissä säädöksissä edellytetään myös, että ravintoverkkojen olisi oltava tasapainoisia ja ikä- ja kokojakauman kuvastettava kannan olevan hyvässä kunnossa;

I. ottaa huomioon, että Itämeren alueella sallittiin vuonna 1995 teollinen kalastus kalajauhon ja kalaöljyn valmistusta varten ja että yksilöllisten siirrettävien kiintiöjärjestelmien myötä kalastusala on sittemmin muuttunut niin, että silakan purkua hallitsee pieni määrä suuria aluksia; ottaa huomioon, että nykyisin vain 10 prosenttia saaliista Ruotsissa ja 17 prosenttia saaliista Suomessa käytetään suoraan ihmisravinnoksi;

J. ottaa huomioon, että yksittäisiä lajeja koskevat arvioinnit ja tieteelliset lausunnot ovat nykyisissä ympäristöolosuhteissa johtaneet kantojen lisääntymiskyvyn ja kokonaiskoon rakenteelliseen yliarviointiin;

K. ottaa huomioon, että ICESin lausunnossa ei tuoda riittävästi esiin riskinäkökohtia ja sitä olisi parannettava niin, että arviointien laatu ja asiaan liittyvät kysymykset kävisivät siitä paremmin ilmi;

L. ottaa huomioon, että ICES totesi syyskuussa 2025 yhdessä komission meri- ja kalastusasioiden pääosaston kanssa, ettei Itämeren lajien osalta tietyn kalakannan perinteinen yhdenmukainen hoito enää riitä korjaamaan havaittuja ongelmia;

M. ottaa huomioon, että Yhdysvallat, Kanada, Uusi-Seelanti ja Australia soveltavat kiintiöiden vahvistamiseen EU:ta varovaisempaa lähestymistapaa ja että niiden kiintiöihin sisältyy nimenomaisia puskureita epävarmuustekijöiden varalta sekä elvytyssuunnitelmia, jotka käynnistyvät automaattisesti, jos raja-arvot ylittyvät;

N. ottaa huomioon, että suurinta sallittua saalista (TAC) koskevissa päätöksissä, teknisissä säännöissä ja korjaavissa toimenpiteissä ei ole noudatettu Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevan asetuksen 5 artiklan vaatimusta toteuttaa toimenpiteitä ”sen varmistamiseksi, että asianomainen kanta palautetaan nopeasti sellaista tasoa suuremmaksi, jolla voidaan saavuttaa kestävä enimmäistuotto”;

O. ottaa huomioon, että vaikka Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevan asetuksen oli tarkoitus toimia joustavana kehyksenä, jota mukautetaan alueellisen lähestymistavan mukaan, tällaiset muutokset ovat tuottaneet vain vähän tuloksia;

P. ottaa huomioon, että useissa Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevassa asetuksessa tarkoitetuissa EU:n asetuksissa säädetään kyllä siitä, miten riskit voidaan välttää ja kalakantojen ja ekosysteemin osien terveyttä arvioida, mutta hoitoa koskevissa päätöksissä ei ole noudatettu näitä säädöksiä riittävällä tavalla;

Q. ottaa huomioon, että TACeja koskevassa EU:n päätöksentekojärjestelmässä erotetaan tällä hetkellä toisistaan kohdelajien hoito ja muiden lajien suojelutarpeet, vaikka ne ovat saman ekosysteemin osia ja niitä koskevat samat vaatimukset terveen tason saavuttamiseksi;

R. ottaa huomioon, että Itämeren ekosysteemiin kuuluu luonnollisena osana, että kotoperäiset lajit saalistavat muita lajeja; ottaa huomioon, että tieteellinen näyttö osoittaa, että tämän vaikutus kalakantoihin on paikallinen ja kontekstikohtainen ja kokonaisvaikutukset ovat vähäiset;

S. ottaa huomioon, että Itämeren kalastusfoorumissa (Baltfish) käydään TAC-päätöksiä koskevia valmistelevia keskusteluja, mutta kyseisen ryhmän toiminta on läpinäkymätöntä verrattuna muihin EU:n valmisteluelimiin ja työryhmiin;

Kiireelliset toimet

1. kehottaa komissiota ja neuvostoa käyttämään kaikkia käytettävissä olevia oikeudellisia välineitä pysäyttääkseen kaiken sellaisen heikentymisen, joka saattaisi johtaa Itämeren kalakantojen täydelliseen romahtamiseen, muun muassa käyttämällä delegoituja säädöksiä, yhteisiä suosituksia ja Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevan asetuksen 5 ja 8 artiklaa, YKP-asetuksen 12 artiklan säännöksiä ja saman asetuksen 8, 11, 13, 17 ja 20 artiklan mukaisia jäsenvaltioiden aloitteita joko yksipuolisesti tai 18 artiklan mukaisen alueellistamisen avulla;

2. kehottaa komissiota panemaan pisteen toimintamallille, jossa kalastusta Itämerellä jatketaan nykyiseen tapaan, ja siirtymään sen sijaan toipumis- ja elvyttämisvaiheeseen;

3. kehottaa ottamaan kiireellisesti käyttöön puskureita ennalta varautumiseksi vastauksena useimpien Itämeren kalakantojen koon ja tuottavuuden viimeaikaiseen toistuvaan ja rakenteelliseen yliarviointiin, mikä on johtanut liikakalastuksen havaitsematta jäämiseen jo vuosien ajan; kehottaa neuvostoa asettamaan TACit, jotka alittavat F_{MSY}-pistearvon vähintään 50 prosentilla, kaikille kannoille, jotka alittavat Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevassa asetuksessa määritetyt kynnystasot;

4. kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota harkitsemaan kiireellisten toimenpiteiden käynnistämistä YKP-asetuksen 12 ja 13 artiklan mukaisesti ja valmistelemaan nopeasti toimia analysoimalla kustannuksia ja hyötyjä, joita aiheutuu kalastuskielloista suurimmassa osassa kalastusalueita, ottaen huomioon tulojen menetykset, toimeentulon, elintarviketurvan ja toisaalta toimien toteuttamatta jättämisen kustannukset tulevaisuudessa;

5. kehottaa komissiota laatimaan Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevan asetuksen 5 artiklan mukaisesti luettelon muista korjaavista toimenpiteistä, joita voidaan soveltaa voimassa olevan lainsäädännön perusteella tällä hetkellä kriittisellä tasolla olevien Itämeren kalakantojen elvyttämiseksi;

6. korostaa, että tällaisiin korjaaviin toimenpiteisiin on sisällyttävä kalakantojen elvytysalueiden perustaminen ja kalastuskiellot, joissa keskitytään kalojen talvella ja kutua edeltävänä aikana suosimiin alueisiin sekä kutu- ja kasvualueisiin luonnon ennallistamista koskevan lain säännösten mukaisesti;

7. muistuttaa komissiota siitä, että on tarpeen turvata ihmisravinnoksi tarkoitettujen saaliiden kalastus niin, että purettuja saalismääriä rajoitetaan, ja sallia tällaisen kalastuksen harjoittaminen elvyttämisvaiheissa, jotta voidaan tukea oikeudenmukaista siirtymää vähähiiliseen ja vähävaikutteiseen kalastuslaivastoon;

Tieteellisten lausuntojen muuttaminen

8. kehottaa komissiota välittömästi pyytämään ICESiä laatimaan ekosysteemilähtöisen ja useita lajeja kattavan lausunnon, jossa otetaan huomioon ympäristömuutos käyttäen ekosysteemilähtöisiä viitearvoja ja ekosysteemikorjattuja kalastuskuolevuutta ja johon sisältyy täydentäviä indikaattoreita, joilla Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskeva asetus mukautetaan meristrategiapuitedirektiivin vaatimuksiin, esimerkiksi sisällyttämällä suuria kaloja koskevia indikaattoreita;

9. kehottaa komissiota pyytämään ICESiä sisällyttämään tieteellisiin lausuntoihin puskureita ennalta varautumiseksi ja lopettamaan kaikkien sellaisten vaihteluvälien käytön, jotka ylittävät kestävän enimmäistuoton rajan, sekä antamaan lausunnon ”ekosysteemikattojen” asettamisesta, millä rajoitettaisiin sen kokonaisbiomassan määrää, joka voidaan poistaa ekosysteemistä;

10. kehottaa komissiota edellyttämään, että kaikissa kantojen arvioinneissa käytetään biomassan viitearvoja kuvaavia B_{MSY}-arvoja, siten kuin ne ilmenevät Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevan asetuksen ja YKP-asetuksen tavoitteissa;

11. kehottaa komissiota pyytämään tieteellisiä lausuntoja, joissa tuodaan selkeästi esiin ympäristön nykytilaan liittyvät riskit ja ilmastonmuutoksen aiheuttama lisääntynyt epävarmuus;

12. kehottaa komissiota pyytämään nykyisten pyynnin valvontaa koskevien sääntöjen tarkistamista ottaen huomioon, että kyseessä on ICESin sisäinen prosessi, joka riippuu uusista säädöksistä tai nykyisten sääntöjen muuttuneesta tulkinnasta;

13. kehottaa komissiota pyytämään ICESiä laatimaan jäsenvaltioille ja komissiolle ohjeet tieteellisten lausuntojen tulkinnasta ekosysteemiä koskevien ja ennalta varautumisen periaatteiden mukaisesti samalla kun parannetaan Itämeren kestokykyä;

14. kehottaa komissiota harkitsemaan selkeiden ja avointen sääntöjen laatimista TACien vahvistamisesta niin, että ne ovat yhdenmukaiset Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevan asetuksen tavoitteiden ja ICESin uuden ekosysteemilähtöisen ja useita lajeja kattavan lausunnon kanssa; pyytää neuvostoa julkaisemaan vuosittain kertomukset, joissa selitetään ja perustellaan TAC-päätökset ja muut toimenpiteet, jotta TACien vahvistamismenettely ja Baltfish-foorumin keskustelut olisivat avoimia ja läpinäkyviä suurelle yleisölle ja jotta jäsenvaltiot voitaisiin asettaa vastuuseen päätöksistään;

15. kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota perustamaan kaikki luonnollista saalistusta koskevat lähestymistavat tieteeseen ja asettamaan etusijalle ennalta ehkäisevät, ei-tappavat ja paikallisesti kohdennetut toimenpiteet sekä varmistamaan asianmukaisen seurannan, rahoituksen ja sidosryhmien yhteistyön tehokkaiden lievittämiskäytäntöjen täytäntöönpanemiseksi;

Lainsäädännön muutokset

16. kehottaa komissiota käynnistämään Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevan asetuksen tarkistamisen siten, että asetukseen sisällytetään ekosysteemiä koskevat viitearvot (ecosystem reference points, ERP) niin, että määritellään ”turvallinen toimintatila”, jossa otetaan huomioon tuottavuus, ravintoketjusuhteet, biodiversiteetti, elinympäristövaikutukset ja ympäristökapasiteetti, ja määritellään suojatoimia, joilla rajoitetaan sitä, että yksittäisiä kantoja koskevat lausunnot olisivat liian optimistisia; korostaa, että tarkistukseen olisi sisällyttävä ympäristönsuojelumekanismeja, jotka käynnistävät hoitotoimet pyyntipaineen vähentämiseksi kaikissa kalakannoissa silloin, kun ERP-arvot osoittavat ekosysteemin kokonaistuottavuuden vähenevän, jotta voidaan suojella koko ravintoverkkoa;

17. kehottaa komissiota perustamaan Itämeren ekosysteemin hallintaryhmän, jossa yhdistyvät HELCOMin ja ICESin asiantuntemus, ja perustamaan pysyvän sidosryhmien neuvoa-antavan foorumin, joka koostuu pääasiassa rannikkoyhteisöjen paikallisista toimijoista, kuten kaupallisista kalastajista, virkistyskalastajista, matkailualan sidosryhmistä, kansalaisjärjestöistä ja paikallisviranomaisista, antamaan panoksensa TACeja koskeviin päätöksiin ja muihin toimenpiteisiin;

18. kehottaa komissiota selventämään ja asettamaan säännöt hyväksyttäville riskitasoille ja aikarajoille, jotka liittyvät kalakantojen elvyttämistä, luonnon ennallistamista ja terveiden ekosysteemien ylläpitämistä koskeviin sitoumuksiin;

19. kehottaa komissiota ja neuvostoa harkitsemaan oikeudellisesti sitovia sääntöjä toimista, jotka toteutetaan automaattisesti, kun kalakannat alittavat ennalta varautuvan lähestymistavan mukaisesti vahvistetut kynnysarvot, jotta EU:ssa otettaisiin mallia niiden alueiden esimerkistä, joilla hoito on paremmalla tolalla, kuten Australia, Uusi-Seelanti, Kanada ja Yhdysvallat;

20. kehottaa komissiota ja neuvostoa ottamaan uudelleen käyttöön muun kuin ihmisravinnoksi tarkoitetun saaliin kalastusta koskevan kiellon, joka oli voimassa vuoteen 1995 asti, jolloin poikkeukset sallittiin vain sillä ehdolla, että tällaisesta kalastuksesta ei aiheudu peruuttamatonta ekologista vahinkoa;

21. kehottaa komissiota ja neuvostoa tekemään ehdotuksen teollisen troolauksen keskeyttämisestä ja kaiken pohjatroolauksen lopettamisesta rannikkoalueilla, matalilla alueilla ja kaikentyyppisillä suojelluilla merialueilla, kunnes tällaiset oikeudelliset säännöt ja kriteerit on laadittu;

°

° °

22. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.

PERUSTELUT

Itämeri on kriisissä, ja on kiireellisesti muutettava tapaa, jolla tätä merialuetta kohdellaan. Lyhyellä aikavälillä ei ole merkitystä, ovatko käytössä olevat säännöt riittävät vai eivät, sillä Itämeri ei voi odottaa päivitettyjä tai uusia sääntöjä. HELCOMin pääsihteeri totesi Tukholmassa syyskuussa 2025 pidetyssä Our Baltic -ministerikokouksessa seuraavaa:

”Jos Itämeri olisi ihmispotilas, se olisi kriittisessä tilassa. Selviytyminen olisi edelleen mahdollista, mutta sitä ei voitaisi taata. Se olisi tehohoitoa tarvitseva potilas, jonka hoito edellyttää asiantuntevilta ja taitavilta lääkäreiltä välitöntä ja jatkuvaa ponnistelua. Potilaan pelastamiseen tarvitaan parhaat ja nykyaikaisimmat hoidot, jotka annetaan juuri oikeaan aikaan.”

Tässä mietinnössä kehotetaan ryhtymään toimiin jo nyt ja ehdotetaan merkittäviä pitkän aikavälin muutoksia. Tämän potilaan, Itämeren, kiireellisen hoidon tarpeesta ei kuitenkaan pidä keskustella tai väitellä, vaan on toimittava heti ja käytettävä niitä keinoja, jotka meillä jo on.

Tämä ehdotus ei ole myöskään pyyntö tehdä uusia mukautuksia, vaan se on kehotus korjata kiireellisesti järjestelmätason sääntelypuutteet. Jos muutokset toteutetaan, ne tarjoavat toteuttamiskelpoisen tien kohti ekologista elpymistä, rannikkokalastajien tulojen lisäämistä, elintarviketurvan parantamista ja EU:n lainsäädännön parempaa noudattamista.

Tässä ehdotuksessa ehdotetut toimet olisi katsottava kolmeksi erilliseksi osioksi, joiden aikataulut ovat erilaiset:

1. välittömät toimet, joita voidaan toteuttaa nykyisissä puitteissa

2. tarvittavat toimet, joilla kehitetään asianmukaisia ekosysteemiä koskevia tieteellisiä lausuntoja ja viitearvoja

3. ehdotukset Itämeren hoitoa koskevaksi uudeksi lähestymistavaksi, joka edellyttää oikeudellisia muutoksia Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevaan asetukseen.

Ekosysteemin elvyttäminen kiireellisin toimin

On selvää, että Itämeren ekosysteemin on annettava elpyä eikä entiseen tapaan voida enää toimia. Kalastus kalajauhon tuottamiseksi lohiviljelmille ja minkkitarhoille ei ole riittävän hyvä syy vaarantaa terveen Itämeren tulevaisuuden ekosysteemipalveluja. Aiemmin runsaslukuinen turskakanta on romahtanut Itämeressä traagisesti ja kaupallinen kalakantojen biomassa on tällä hetkellä historiallisen alhaisella tasolla: se on vain murto-osa siitä, mitä Itämeri pystyisi tuottamaan, jos kalastusta ei olisi. Itämeri on saatettava tielle kohti elpymistä. Tarvitaan selkeästi ilmaistut tavoitteet siitä, mikä on kalakantojen turvallinen taso sekä ikä- ja kokojakauma niin, että otetaan kaikilta osin huomioon muut tunnetut ekosysteeminäkökohdat. Kokonaisen merialueen laajuiselle biomanipuloinnille on pantava piste. Sen sijaan Itämerestä olisi tehtävä uuden kokonaisvaltaisen ekosysteemihallinnan pilottialue, jossa asetetaan etusijalle ihmisravinnoksi tarkoitettujen saaliiden vähävaikutteinen kalastus ja uudet tieteelliset lähestymistavat.

Biomassatavoitteiden asettaminen selvästi nykyistä tasoa korkeammiksi on nopein tapa tarjota varmuusmarginaali rehevöitymisen, saastumisen ja veden lämpötilan nousun aiheuttamille muutoksille ja niiden tuntemattomille vaikutuksille kalakantojen kehitykseen. Tämä on mahdollista ja välttämätöntä tehdä jo nyt käyttäen kaikkia voimassa olevia välineitä ja sääntöjä. Nykyisiä TAC-tasoja on todennäköisesti leikattava vielä useiden vuosien ajan, mutta sen tuloksena elpynyt ja kestävämpi ekosysteemi tarjoaa valtavia etuja rannikkokalastusyhteisöille ja EU:n kansalaisille.

Kaupallisten kalakantojen biomassan vahvistaminen Itämerellä on myös olennaista koko ekosysteemin selviytymiskyvyn kannalta, mikä on erityisen tärkeää nopeasti muuttuvassa ilmastossa. Meret ovat merkittäviä hiilinieluja, ja ne sitovat lähes kolmanneksen kaikista aiheuttamistamme hiilidioksidipäästöistä. Terveillä luonnonvaraisilla kalakannoilla on keskeinen tehtävä ylläpitämässä meren kykyä sitoa hiiltä, ja ne ovat ratkaisevan tärkeitä koko ravintoverkon vakauttamisessa.

Runsas kalabiomassa vahvistaisi myös elintarviketurvaa geopoliittisen epävakauden aikana. Lisäksi se edistäisi vesien puhtautta ja kirkkautta, vähentäisi mikrolevien esiintyvyyttä ja palauttaisi rannikkoekosysteemien terveyden.

Talouden kannalta vahvemmat kalakannat vakauttaisivat myös kalastustoimintaa lisäämällä ajan mittaan saaliiden ennustettavuutta, mikä vähentäisi kalastajien ja rannikkoyhteisöjen haavoittuvuutta. Kalastukseen käytettäisiin myös vähemmän aikaa, minkä tuloksena polttoaineiden käyttö vähentyisi. Tämä tasoittaisi tietä sujuvammalle vihreälle ja oikeudenmukaiselle siirtymälle, jossa katkaistaisiin riippuvuus fossiilisista polttoaineista.

Uudenlaista tieteellistä tukea ja tieteellisiä lausuntoja muuttuvassa maailmassa

Tieteellisten lausuntojen suunnittelu- ja kehittämisjärjestelmää on uudistettava. ICES laatii arvokkaita arvioita kalakannoista ja tuo ilmi epävarmuustekijöitä, mutta se ei sovella mitään puskureita ennalta varautumista varten. Vastuu kuuluu johtajille, jotka ovat toistuvasti valinneet tehdä riskialttiita päätöksiä. Euroopan komission on siksi vaadittava ICESiä laatimaan selkeämmät yhteenvedot kunkin lausunnon kannalta merkityksellisistä riskeistä, epävarmuustekijöistä ja keskeisistä kysymyksistä. Yksittäisten lajien arviointeja ei myöskään voida enää pitää riittävinä, jos koko ekosysteemin laajuiset vaikutukset ovat ilmeisiä. Lausuntojen on kehityttävä kohti aidosti ekosysteemilähtöistä lähestymistapaa.

Tämä muutos ei ole valinnainen. Kalastuksenhoidossa on jo liian pitkään tarkasteltu lajeja kapeasti sivuuttaen niiden roolin laajemmissa ekosysteemeissä, vaikka ekosysteemilähtöinen lähestymistapa on vahvistettu sekä meristrategiapuitedirektiivissä että YKP-asetuksessa (vuodesta 2013). Linnut, nisäkkäät ja muut kalat kuin kohdekalalajit ovat riippuvaisia samoista kalavaroista, ja niiden tarpeet on otettava huomioon kiintiöitä vahvistettaessa. Terveet ja monimuotoiset kalakannat ovat välttämättömiä merten biologisen monimuotoisuuden lisäksi paitsi ihmisten myös muiden Itämeren lajien elintarviketurvan kannalta ilmastostressin koetellessa.

Tieteelliseltä kannalta voidaan todeta, että suuremmat ja tasapainoisemmat kannat mahdollistaisivat luotettavamman ja tarkemman arvioinnin sekä ekosysteemien tarpeista että biomassatasoista. Näin pantaisiin piste myös nykyiselle käytännölle, jossa kiintiöt vahvistetaan toistuvasti tasoille, joissa kannat ovat lähellä romahtamista. Vähentämällä sekakalastuksen monimutkaisuutta, jossa heikoimmat kannat aiheuttavat kiintiöiden

pienentämistä ja rajoittavat alan toimintaa, vahvistettaisiin biomassan terveyttä ja turvattaisiin siten myös pienimuotoista rannikkokalastusta harjoittavien kalastajien tulevaisuus. Ne eivät tällä hetkellä edes pysty täyttämään niille myönnettyjä saaliskiintiöitä. Vahvemmat kannat pärjäisivät myös paremmin samoissa vesissä luonnollisten saalistajiensa kanssa, mikä vähentäisi kilpailua niukoista resursseista.

Meriympäristöä koskeva oikeudellinen hajanaisuus

Yksi keskeinen kysymys on Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevaan asetukseen liittyvä oikeudellinen epäselvyys ja asetuksen suhde meristrategiapuitedirektiiviin, yhteiseen kalastuspolitiikkaan ja kansallisiin velvoitteisiin. Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskeva asetus liittyy suoraan meristrategiapuitedirektiiviin, jossa kalastusalaa velvoitetaan estämään ekosysteemien tilan heikkeneminen ja suojelemaan biologista monimuotoisuutta, ravintoverkkoja sekä kalakantojen rakennetta ja niiden ikä- ja kokojakaumaa. Käytännössä näitä vaatimuksia pidetään kuitenkin pikemminkin pyrkimyksinä kuin sitovina edellytyksinä. Sen vuoksi on selkeytettävä Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevan asetuksen, meristrategiapuitedirektiivin, YKP-asetuksen ja kansallisten toimenpiteiden välistä hierarkiaa ja vuorovaikutusta, jotta varmistetaan sääntelyn johdonmukaisuus ja täytäntöönpanokelpoiset tulokset sen sijaan, että asetettaisiin harkinnanvaraisia tavoitteita.

Hyvistä aikomuksista huolimatta Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevalla asetuksella ei ole saatu aikaan kestävää kalastusta. Riianlahden silakkaa ja jossain määrin punakampelakantaa lukuun ottamatta useimmat kaupalliset kalakannat ovat heikentyneet tai jo romahtaneet. Tätä lausumaa tukevat ICESin tieteellinen lausunto, HELCOMin vuoden 2023 kokonaisvaltainen tarkastelu ja PECH-valiokunnalle toimitetut taustatutkimukset. Ongelmana ei ole laiton kalastus vaan järjestelmällinen liikakalastus poliittisesti sovittujen suurimpien sallittujen saaliiden (TAC) rajojen puitteissa. Vaikka Euroopan parlamentti on toinen lainsäätäjä, se on toistaiseksi pidättäytynyt antamasta neuvostolle vahvaa viestiä siitä, että se ei hyväksy tällaista käytäntöä. Tässä mietinnössä todetaan, että nyt on olennaisen tärkeää antaa tällainen viesti. Itämeren monivuotista suunnitelmaa koskevan asetuksen perustavoite on pyydettävien kantojen pitäminen sellaisen tason yläpuolella, jolla kestävä enimmäistuotto voidaan saavuttaa. Tätä tavoitetta ei ole saavutettu, ja kalastajat ovat jääneet vaille saaliita ja tuloja. Päätöksissä on sen sijaan järjestelmällisesti jätetty huomiotta ennalta varautumisen periaate, ylitetty kynnysarvoja (esim. Btrigger) ja vaarannettu ekosysteemien terveys, mikä on heikentänyt kalakantojen lisäksi myös laajempaa meriympäristöä.

Potilas Itämeren kohtalo on nyt meidän käsissämme. Sen elintärkeät toiminnot ovat horjuneet esimerkiksi silloin, kun turskakantojen tilanne romahti tehohoidon puolelle. Sisäinen verenvuoto on pysäytettävä, ja potilaan hengityselimistö on saatava kuntoon. Tämän potilaan kohdalla on turha enää jaaritella siitä, mitä toimenpiteitä olisi kokeiltava tai mitä lisätutkimuksia tehtävä. Asiantuntijoiden mielipide ei voisi olla selkeämpi: tämä potilas tarvitsee apua juuri nyt.